

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

לפני: כבוד השופט גיא הימן

התובעת: מגן דוד אדום בישראל, 589104751

הנתבעת: נגד משה מזרחי, ת"ז xxxxxxxx

בשם התובעת: עו"ד רן קדם; עו"ד עמית גלברט; עו"ד יערה שביט
בשם הנתבע: עו"ד נועה מילשטיין; עו"ד יאיר לשם

פסק-דין

הרקע

1. התובעת, מגן דוד אדום בישראל (מ"ד"א), היא תאגיד סטטוטורי, שלא למטרות רווח אשר הוקם מכוח חוק מגן דוד אדום, התש"י-1950. זהו אפוא גוף ציבורי, שחלק ממטרותיו הן: "לקיים לטובת כלל התושבים שירותי עזרה ראשונה; לקיים לטובת כלל התושבים שירות של אגירת דם, פלאסמה ומוצרי לואי שלהם" (סעיפים 3(ב) ו-1(ג) לחוק מגן דוד אדום). הנתבע, מר משה מזרחי, הוא צלם במקצועו וחבר בלשכת העיתונות הממשלתית. מזה מספר שנים מתנדב הנתבע בעמותת איחוד והצלה ישראל 1221 ובעבר אף הועסק במחלקת המדיה שלה. כחלק מהתנדבותו זו מעניק הנתבע טיפולים רפואיים מצילי חיים ונחשף לממשקי הפעולה בין ארגוני החירום השונים.

בתובענה זו מלינה התובעת על שלושה פרסומים, שפרסם הנתבע ועולים, לגרסתה, כדי לשון הרע, כמשמעותה בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965.

א. הפרסום הראשון

2. הפרסום הראשון הוא פוסט (רְשׁוּמָה), שפרסם הנתבע ברשת החברתית פייסבוק ביום 12.8.2019. הרשומה פורסמה בתגובה לפרסום אחר ברשת אינסטגרם ואותו העלתה קטינה, שאיננה צד לתובענה זו. הפרסום באינסטגרם, שהנתבע סבר כי פורסם על מנת ללעוג לאיחוד והצלה, הציג תמונה של הקטינה, במהלכו של קורס שקיימה התובעת להכשרתם של בני נוער כמדריכי מ"ד"א. הקטינה נצפית בה עומדת בסמוך לכרזה, הכתובה בכתב יד שכותרתה: "סכמת טיפול בחולה – איחוד

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

והצלה". הסכמה היא ראשי תיבות המוכרים למי שאמון במתן עזרה ראשונה: SABCDE (Safety, Exposure, Disability, Circulation, Breathing, Airway), אלא שבמקום המונחים הללו נכתב בכרזה כך:

"סכמת טיפול בחולה – איחוד והצלה

S – סוללה מלאה

A – איי! מה עושים??

B – ביצוע החייאה

C – CAMERA בכוננות

D – דפוק כאפה

E – הלפ!!

t&t – טוב, מד[']א הגיעו ניתן להם לפנות

ולסיכום: 1221."

הנתבע פירסם, כאמור, רשומה בתגובה ובה הוא תקף, מצדו, במלים חריפות את מ"א:

"קוראים לזה [':] [']רץ ברשת[']".

כך נראה 'הארגון הלאומי במדינת ישראל' [מ"א].

חינוך לרוע כבר מגיל כזה[.]

בושה שאנחנו כאזרחים ממנים מכספינו כספים לגוף פרטי בחסות

המדינה. שרוב מטרותיו הוא: כסף, שררה, וכבוד.

גוף דורסני שלא מפחד לאיים על האזרח הפשוט כאחרון משפחות

העבריינים. גוף שמעלים מפני הציבור כל מידע אפשרי בכדי להסתיר

את רווחיותו הפוליטיים והכלכליים [במקור]. בכוונה לא טישטשתי את

פריטי[ה] של מעל[ת] הסטורי הזה" (צורף כנספח 1 לתצהיר העדות

הראשית מטעם התובעת).

3. לאחר קריאתה של רשומה זו פנתה אל הנתבע נציגה של התובעת והסבירה, שהקטינה הסירה

את רשומתה מרשת אינסטגרם. בתגובה הסיר גם הנתבע את הרשומה שהעלה ופרסם תחתיה רשומה

חדשה, בזו הלשון:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

"הסתרתי את הפוסט הקודם !

ולא כי אני חושב שזה צריך להעשות, אלא אני מודע [לכך] שאותה אחת שהעלתה את הסטורי, והמערכת הלאומית שנתנה לה את הפלטפורמה[.], הבינו היטב את גודל הטעות. ובסוף, המטרה של הפוסט שלי היתה שהטעות תהיה מובנת. הנערה כל מטרתה, היא הצלת חיים" (שם, בנספח 5).

ב. הפרסום השני

4. ביום 19.8.2019 פירסם הנתבע רשומה בפייסבוק, שזכתה לשורה של תגובות. הפרסום השני, נושא תביעה זו, הוא תגובה של הנתבע לאחת התגובות לאותה רשומה. כך הוא כתב בתגובה לתגובה:

"[תד'א] חיים על חשבון הציבור חד משמעית[.]. ארגון פרטי שגובה על פי חוק שלו (חוק מדא) שכביכול שר הבריאות אחראי עליו (אבל בפועל אין אחראי עליו)[.].

ארגון שגובה כספים כאשר אפילו תקן iso9001 אין לו[.]. ארגון שכל הזמן מספר שהוא הכי טוב והכי מקצועי שארגון הלב העולמי כבר לא מכיר בו. פנים אמיתיות[:]: זה הארגון הפרטי שמספר שהוא הארגון הלאומי שמעדיף כסף על חיי אדם[:]; שמעדיף לא לספר לאיש רפואה קרוב אלא רק לאיש רפואה שבבעלותו אפילו אם זה יגבה חיים[:]; ארגון פרטי שמ[ת]ימר להיות הארגון הלאומי אבל בפועל מה שמעניין את הארגון הזה זה הכסף והשררה [ו]פחות הצלת חיים[.]. חלק לא קטן של המינוריים הם לא על פי הכשרה אלא על גבול הקומבינה (דברי מבקר המדינה)[.], ארגון שלא עושה בדיק בית וזוכה לקבל פטור ממס[.], מה שאחרים לא מקבלים[.], ארגון עשיר כקורח שמחזיק מתנדבים כמוך שחושבים ש[ה]עולם נברא עבורם ושחיי אדם [ל]א בראש מעיינם[.]. אז את המוסר שיש לך תטיפי לעצמך ולארגון שאת מתיימרת לייצג כי מחר כ[ש]הארגון שאת מתנדבת בו יבין שא[ת] כבר לא שווה בשבילו הוא יבעט בך בשיא השפלות" (שם, בנספח 9. הסוגריים העגולים במקור).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

ג. הפרסום השלישי

5. הנתבע פנה אל מכון התקנים הישראלי וביקש לברר כלום התובעת מחזיקה בתקן, שסימונו הוא ISO 9001:2015. כאן המקום להסביר: תקן הוא מסמך, המפרט את הדרישות שיש להחיל על שירות כלשהו על מנת שיתאים ליעודו. "ת"י ISO 9001 – מערכת ניהול איכות" הוא תקן ישראלי, שאימץ את התקן אשר פותח בידי ארגון התקינה הבינלאומי (International Organization for Standardization): "התקן מגדיר דרישות למערכת ניהול איכות" (מתוך האתר של מכון התקנים הישראלי, ת"י ISO 9001 - מערכת ניהול איכות www.sii.org.il/he/iso-9001).

בתשובה, שקיבל הנתבע ממכון התקנים, פורט כך:

"מגן דוד אדום מאושרים לתקן ISO 27001 ו-ISO 27799. הם טרם אושרו לתקן ISO 9001:2015. בוצע מבדק הסמכה לתקן ISO 9001:2015, אך עדיין לא הסתיים התהליך ועדיין לא קיבלו [את] התעודות לתקן זה. לידיעתך" (שם, בנספח 7).

6. ביום 1.8.2019 העביר הנתבע את התשובה האמורה, ככתבה וכלשונה, ביישומון וואטסאפ, בקבוצה ששמה: "1=ב=כ=ן=ז=ח=ט=י=ק=ל=מ=נ". כאשר נשאל בקבוצה לפרש הודעתו הוא הסביר, לאמור:

"למי שאין תקן ISO 9001 [הטעות במקור] להבטחת מידע], אסור על פי חוק לשתף איתו מידע רפואי מוגן וגם אסור לו לאגור מידע רפואי" (שם, בנספח 8).

טענות הצדדים

7. התובעת טענה שהפרסומים האמורים הם לשון הרע ונועדו להטיל דופי בפעולתה; לבזותה ולעשותה מטרה לשנאה, בוז ולעג. הנתבע, כך הוסבר, ביקש להציג את תד"א כארגון פשיעה, הפועל שלא ממניעים כשרים ושלא למטרות ראויות. נטען, שהרשומה שפרסמה הקטינה באינסטגרם אינה קשורה כלל ועיקר לפעילותה של התובעת ולמעשיה והשימוש בה היה אך אמתלה להשתלח בתובעת. אשר לפרסומים הנוספים ולטענות בדבר היעדרו של תקן ISO 9001:2015 הרי שאלה הם משוללי יסוד ומציגים את תד"א כגורם, שאינו מקיים את החוק בכל הנוגע לקבלתו של מידע רפואי ולשמירתו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

8. לשיטתו של הנתבע, תכליתה של התובענה היא להלך אימים על מי שמבקש להשמיע ביקורת על פעילותה של התובעת. התובעת, הוסבר, שמה לה למטרה לפגוע בלגיטימציה של פעילות הארגון איחוד והצלה. הנתבע ביקש להצביע על מספר אירועים, שמהם ניתן ללמוד על יחסים עכורים בין שני הארגונים ועל זלזול ברמתם המקצועית של מתנדבי איחוד והצלה מצדה של התובעת. כך נעשה במסגרתן של הדרכות, שהתובעת מעבירה למתנדביה ולעובדיה. אלה מונחים, שלא לשתף פעולה עם מתנדביה של איחוד והצלה.

9. הפרסום הראשון, טען הנתבע, קם על רקע הרשומה הלגענית של הקטינה ולה כעשרים אלף עוקבים. הפרסום הוסר לאחר שהנערה הסירה את פרסומה שלה ואף התנצלה. הפרסום השני הוא הבעה לגיטימית של דעה. בעניינו של הפרסום השלישי, הרי שהיעדרו של תקן הוא עובדה יבשה, שאינה פוגענית וכך גם ביאור מהותו של תקן זה. הפרסומים כולם חוסים תחת שורה של הגנות שבחוק איסור לשון הרע: ההגנה של אמת הפרסום, כאמור בסעיף 14 לחוק; ההגנה של חובה מוסרית לפרסם, לפי סעיף 15(2) לחוק וההגנה על הבעתה של דעה בקשר לפעילותו של גורם ציבורי, כמפורט בסעיף 15(4) לחוק.

10. אפילו ייקבע, שהפרסומים עולים כדי לשון הרע, הרי שלשיטתו של הנתבע לא ניתן להעניק לתובעת את הסעד שהתבקש – פיצוי כספי. התובעת היא תאגיד ציבורי, עמותה שאינה למטרות רווח, הפועלת כמונופול בתחומה. אין היא יכולה "לסבול" נזק דוגמת אובדן של לקוחות או של לקוחות פוטנציאליים.

דיון

11. חוק איסור לשון הרע, בתכליתו, נועד לאזן בין שתי זכויות יסוד בחברה דמוקרטית – הזכות לשם טוב, מחד גיסא והזכות לחופש הביטוי, מאידך גיסא:

"בית משפט זה עמד פעמים רבות על כך שחוק איסור לשון הרע משקף איזון בין זכות היסוד לשם טוב, מזה, לבין זכות היסוד לחופש ביטוי, מזה. 'שתי זכויות יסוד אלה' – כך נפסק מפי הנשיא א' ברק – 'נגזרות מהערך החוקתי של כבוד האדם'. ואכן, 'שתי זכויות היסוד האלה – חופש הביטוי והזכות לשם טוב – שתיהן ענפים בעץ אחד – כבוד

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

האדם'. רק בשמירה על חופש הביטוי ניתן להביא לידי הגשמתו העצמית של האדם המתבטא ושל האדם השומע. אולם, פגיעה בשמו הטוב של אדם עשויה להציב מכשולים על דרכה של ההגשמה העצמית. מכאן הקביעה, כי 'השם הטוב וחופש הביטוי נגזרים מאותה זכות 'אם' עצמה – מכבוד האדם'... החרות היא סוד אושרו של האדם, והשם הטוב' – כך הוספנו – 'הוא חלק מעושרו – נכס מקניינו' (רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, בפסקה העשירית לפסק דינו של כבוד המשנה לנשיאה, השופט אליעזר ריבלין (פורסם באתר הרשות השופטת, 12.11.2016). המובאות הן מתוך ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 565, 558 (2004) וע"א 6871/99 רינת נ' רום, פ"ד נו(4) 90, 72 (2002). ההדגשות והסוגריים העגולים – במקור).

12. ארבע משוכות נדרש לעבור בעל דין, הטוען לפגיעה בשמו הטוב: תחילה יש להכריע אם הביטוי הנטען הוא לשון הרע, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק. ככל שאכן מדובר בלשון הרע יש לבחון, בשלב השני, אם קם היסוד של "פרסום". שלישית נדרש לשאול אם לא קמה איזו מן ההגנות הקבועות בחוק. לבסוף, בהנחה שהביטוי אינו חוסה תחת אחת מהגנות אלו, יש לבחון מהו הסעד הראוי. האיזון בין הזכות לשם הטוב ובין חופש הביטוי בא לידי ביטוי, וזהו עיקר העיקרים, בכל אחד משלבי הבחינה האמורים: "האיזון שולט על קביעת הגדרתם של הביטויים המהווים לשון הרע, על היקפן של ההגנות המנויות בחוק ועל סוגיית הפיצויים" (עניין הרציקוביץ', בעמ' 568). בתובענה שלפני נדרש, אפוא, לאזן בין זכותו של הנתבע לבטא את תחושותיו כלפי התובעת לבין זכותה של זו לשם טוב בעיני הבריות, בכל אחד משלבי הבדיקה שלפני חוק איסור לשון הרע.

לענין זה, לבדו, תוקדש הכרעתי. נכון הדבר כי לאורך הבירור נעשה נהיר כי דם רע זרם ועודו זורם בין מד"א לבין איחוד הצלה וכי הביטויים נושא תביעה זו אינם העניין הראשון, שהיה נושא למחלוקת בהליך שיפוטי בין שני הארגונים (ראו, בתוך כך, את ההליך בת"א (מחוזי תל אביב-יפו) 40739-12-18 אגודת מגן דוד אדום בישראל נ' איחוד הצלה ישראל, פסק דינו של כבוד השופט נפתלי שילה (פורסם במאגרים 29.7.2021)). עם זאת, איני מוצא מקום, אף לא סמכות, להכריע ב"תחרות" שבין הארגונים הללו או בכל עניין אחר, החורג מגדרי בירורה של לשון הרע המיוחסת כאן לנתבע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

לשון הרע – מהי?

13. פרסום ייבחן באספקלריה של אדם סביר. השאלה היא אם אדם שכזה, בקוראו את הביטויים הנבחנים, יראה במ לשון הרע במובנו של הסעיף הראשון לחוק, כלומר דברים שעלולים להשפיל או לבזות את נושא הביטוי. "לא סגנונו ודרכי התבטאותו של המערער הם נושא הדיון", פסק בית המשפט העליון, "השאלה העומדת להכרעה היא, אם, לדעת בית המשפט, משמעות הדברים בעיני הקורא הסביר [היא לשון הרע לפי הסעיף הראשון לחוק]" (ע"א 740/86 תומרקין נ' העצני, פ"ד מג (2) 333, 338 (1989)). "בעת ניתוח פרסום יש לעמוד, כשלב ראשון, על מובנו של הביטוי; על המשמעות הטמונה בו. יש לשלוף מתוך הביטוי את פרשנותו הסבירה ולברר אם מדובר בביטוי הגורם להשפלת אדם פלוני בעיני האדם הסביר" (עניין הרציקוביץ', בעמ' 570).

אקדים מסקנה לנימוק: מצאתי כי הפרסום השני וחלק מזה השלישי אינם קולעים ללשון הרע כמשמעה בסעיף הראשון לחוק. הפרסום הראשון, לעומת זאת, הוא לשון הרע וכך גם מרכיבו הנוסף של הפרסום השלישי.

הבעה לגיטימית של דעה ביקורתית על גוף ציבורי אינה נקראת כלשון הרע

14. לאחר שבחנתי היטב את שנכתב בפרסום השני, על-פי המידה האמורה ובמאזן הנדרש שבין חופש הביטוי לבין זכותה של מד"א לשם טוב, איני סבור שהאמירות אשר שזורות בו עולות כדי לשון הרע במשמעותו של הסעיף הראשון לחוק ואפרט.

אין לכתד: האמירות, שאותן הטיח הנתבע בתובעת, הן קשות. עשויות הן לעורר תחושה של אי נוחות. זאת, בייחוד מתוך ההבנה כי אמירות אלו מופנות כלפי ארגון, העוסק באופן יומי בהצלת חיים. הביטויים: "חיים על חשבון הציבור [...]. הארגון הפרטי שמעדיף כסף על חיי אדם [...]. בפועל מה שמעניין את הארגון הזה זה הכסף והשררה פחות הצלת חיים [...]. חלק לא קטן של המיניוויים הם לא על פי הכשרה אלא על גבול הקומבינה [...]. מתנדבים כמוך שחושבים ש[ה]עולם נברא עבורם ושחיי אדם [ל]א בראש מעיינם" – הם דברי תוכחה נוקבים וקשים. ברם בצד הקושי, האמירות הללו לא חרגו, להשקפתי, מאמת המידה הסבירה לחופש, הקנוי לנתבע להתבטא ולהביע דעה. קורא סביר של הדברים הללו היה רואה בהם ביקורת, אפילו חריפה, אולם לא עניין שיש בו לבזות את התובעת או להשפילה וראוי, משום כך, למחסום בדין.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

15. באחת הפרשות עמד כבוד השופט ריבלין על שבריריותה של חירות הביטוי: "חרות הביטוי היא אם החירויות. היא גם השברירה שבהן. היא הראשונה להיפגע אך הפגיעה לעולם אינה מסתיימת בה. עמה יחד נופלות החירויות כולן. נפילתה מסמלת את קץ קיומו של כבוד האדם. חרות האדם – כבודו. כבודו של אדם – חרותו", הוא הוסיף והסביר ש"האומר אשר על ליבו, אפילו ליבו גם – לא במהרה ייענש" (רע"א 10520/03 בן גביר הנ"ל, בפסקאות 10 ו-14 לפסק דינו). בשורה של הלכות ביקש בית המשפט העליון להגן על חופש הביטוי, אפילו אם המחיר להגנה הזו הוא השלמה עם קיומם של פרסומים קשים ובוטים. בייחוד הודגש הצורך להגן על חופש הביטוי כאשר עסקינן בביטויים שליליים, המעוררים תחושה של חוסר נחת:

"מתן האפשרות וההזדמנות להשמעת ביקורת מדינית, חברתית ואחרת על פעלו של השלטון, מוסדותיו, חברותיו, שליחיהם ועובדיהם, היא עיקר-שאיין-בלעדיו לקיום ממשל דמוקרטי תקין (ע"א 723/74 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' חברת החשמל בע"מ, פ"ד לא(2) 281, 296 (1977))."

בפרשה אחרת נקבע:

"כל הקורא בכתבה יבין וידע כי אלה הם דברים בוטים, גסים וחסרי טעם, המעוררים תחושה של גועל ושאת נפש [...] אולם בכך אין כדי להוציא, מבחינה עקרונית, את האמור בכתבה מגדרי חופש הביטוי, שהרי כידוע, עיקר תכליתו של חופש הביטוי להבטיח הגנה לביטויים קיצוניים ומעוררי מחלוקת. דברי נועם, הערבים לאוזן והקלים לעיכול, אינם זקוקים להגנה של חופש הביטוי. דווקא אותן אמירות המעוררות תחושות שליליות – הן אלה שחשופות לפגיעה, ולכן הן זקוקות למעטה ההגנה של הזכות הבסיסית – זכות שהיא 'ציפור נפשה' של הדמוקרטיה" (עניין הרציקוביץ', בעמ' 573).

ובעניין שלישי נפסק:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

"הביטוי החופשי הוא אחד הכלים החשובים להגשמת השותפות הדמוקרטית. מכאן החירות העומדת לו לאדם להביע את דעתו בעניינים שעל סדר היום, אפילו יהיו אלה דעות קיצוניות ומכעיסות, ואפילו ינוסחו בלשון צורמת ומקוממת. איש איש ולשונו, איש איש ואופיו, איש איש והרקע התרבותי בו צמח.

הביקורת הרחבה על אנשי ציבור בפועלם הציבורי היא תנאי-בלעדיו- אין לקיום משטר דמוקרטי חופשי.

ככלל, חשיבותו של חופש הביטוי אכן גוברת, מקום בו מדובר בהבעת דעה בעניינים ציבוריים ובנוגע לאישים הנושאים תפקידים ציבוריים" (עניין בן גביר, בפסקאות 17-19 לפסק דינו של כבוד השופט ריבלין).

באותה פרשה עמדה על אודותיו של חופש הביטוי גם כבוד השופטת עדנה ארבל:

"חירותו של כל אדם לומר את דברו, להביע מחשבות ואף להטיח ביקורת קשה בלשון בוטה, חריפה ואף מתלהמת, כלל אינה שנויה במחלוקת. יש לה שורשים עמוקים בשיטתנו המשפטית ולא ניתן לערער עליה או להרהר אחריה. למען הגשמתה של חירות זו נטל על עצמו הציבור במדינה דמוקרטית רף סיבולת גבוה ביותר אף במקרים בהם דובר בהתבטאויות קשות ומקוממות ביותר שלא אחת צורבות את הלב ונוגעות בקצות עצבים חשופים" (שם, בפסקה 16 לפסק דינה).

ובפרשה נוספת, במקובץ:

"פגיעה ברגשות השוללת חופש ביטוי חייבת להיות קשה וכבדה במיוחד ולעלות בעליל על רמת הסבולת של החברה בישראל. כידוע, השיח בישראל מאופיין בהתבטאויות קשות ואף מעליבות, ורמת הסבולת המקובלת בחברה היא גבוהה... אכן, לשונה של המודעה גסה ומעליבה, אלא שכידוע, חופש הביטוי חל גם על ביטויים פוגעים ומרגיזים ואף שקריים" (בג"ץ 6226/01 אינדור נ' ראש-עיריית ירושלים, פ"ד נז(2) 157, 164 (כבוד השופטת דליה דורנר) (2003)).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

16. בשאלה כלום ביטוי מן הביטויים, שכתב הנתבע על מד"א, עונה להגדרה של לשון הרע לפי הסעיף הראשון לחוק איסור לשון הרע יש לתן משקל מיוחד להיותה של התובעת תאגיד סטטוטורי ולמעורבותה בעניינים הנוגעים לכלל הציבור. בהידרשות לשאלה מהי "דמות ציבורית" קבעה כבוד השופטת דורית ביניש כך:

"אדם ייחשב 'דמות ציבורית' ככל שנגיעתו לענייני ציבור והשפעתו עליהם הן רבות יותר, וככל שהופעתו בציבור וגישתו לאמצעי התקשורת רבות יותר. יש שעקב מעורבותו של אדם בעניין הנוגע לציבור יש לראותו 'כדמות ציבורית' לצורך העניין הנדון, ויש שהמעמד הציבורי נקבע בשל היותו נושא משרה ציבורית או תפקיד ציבורי. מכל מקום, 'דמות ציבורית' היא דמותו של מי שיש לו נגיעה לענייני ציבור והשפעה עליהם במידה זו או אחרת" (ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607, 620 (2002)).

17. פעילותה של התובעת והתפקידים, שיוחדו לה בחוק, מעניקים לה מעמד מיוחד והשפעה על חייהם של אזרחים רבים במדינה. מטבע הדברים, דבר זה עשוי לחשוף אותה לביקורת, אפילו נוקבת, מצד הציבור. מעצם טיבו ממקם הדבר את נקודת האיזון, בקביעה אם מדובר בלשון הרע, קרוב יותר לערך שבחופש הביטוי (ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840, 843 (1989)).

משנה תוקף למסקנתי זו מצוי בעובדה, שביקורתו של הנתבע הוטחה בתובעת במסגרתו של פולמוס שהתנהל, כמוסבר לעיל, ברשת החברתית בין שני מתנדבים בשני הארגונים – מד"א ואיחוד הצלה: "אז כמו שאמרתי ב-47 תגובות [נוספות], אותו [אדם שהגיב לרשומה ו] שאני ענית לך, [הוא] שאל שאלה מאוד ארוכה ואני הגבתי לך, שורה שורה, לכן אתה יכול גם לראות שבפסקאות [הכתובות בתגובה הזאת] אין קשר בין פסקה לפסקה. אז [אם יראו] את השאלה שלו, [יהי] תשובות יותר ברורות לגבי מה [ש]ענית" (פרוטוקול, בעמ' 46 מש' 27). הקשר זה של הפרסום גם הוא משמיע כי קורא סביר, הנחשף לוויכוח הזה, לא יראה בדברים שנכתבו משום לשון הרע, המבזה את התובעת ומשפילה את אנשיה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

18. מן הטעם, שלא מצאתי את הפרסום השני צולח את משוכתו של הסעיף הראשון לחוק איסור לשון הרע, אינני מוצא יסוד לחייב את הנתבע באחריות בנזיקין לגביו. זהו, לדעתי, מוקד ההכרעה בנדון. ברם אפילו יימצא מי, שיסבור אחרת בשאלת הסיווג, כלומר יקבע כי אדם סביר, הקורא את הדברים, יכול לראות בהם ביזוי או פגיעה בשמה הטוב של מד"א, הרי שגם במישור ההגנות יש לשלול את אחריותו של הנתבע בלשון הרע בגין הביטוי הזה.

סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע קובע שורה של הגנות, המוקנות לגורם, שפרסם מידע בתום

לב:

15. הגנת תום לב במשפט אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת

הגנה טובה אם הנתבע עשה את הפרסום

בתום לב באחת הנסיבות האלו:

...

(2) היחסים שבינו לבין האדם שאליו הופנה

הפרסום הטילו עליו חובה חוקית,

מוסרית או חברתית לעשות אותו

פרסום;

...

(4) הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות

הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או

ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין

ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או

דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו

באותה התנהגות. [...]”.

19. דברי הביקורת, שכתב הנתבע בפרסום השני הם, כבר נאמר, ביטוי לדעתו על אודותיה של התובעת. דעה זו, בהתחשב בעיסוקו של הנתבע ובהקשר, שבו התנהל הפולמוס המדובר, קולעת לרעיון של "חובה חוקית, מוסרית או חברתית" לפרסם את שפורסם. מעמדה הציבורי של מד"א מוסיף וקולע, במיוחד, את הדברים לגדריה של ההגנה שבסעיף 15(4) לחוק – "הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד רשמי או ציבורי". שאלה יחידה היא כלום יש מקום לקבוע כי הנתבע, הנהנה מחזקת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

תום הלב שבסעיף 16 לחוק איסור לשון הרע, פעל שלא בתום לב ובכך שמט את הקרקע מתחת להגנתו של סעיף 15.

20. על אודותיו של תום הלב, מכוחו של הסעיף האמור, עמד כבוד השופט ריבלין:

"סעיף 15 מחיל, לגבי כל סעיפי המשנה שבו, את דרישת תום-הלב. על כן, אדם המביע דעה על איש ציבור ובעניין ציבורי, לא יזכה להגנה, אלא אם יתברר כי פרסומו זה – בתום-לב נעשה. בין יתר השיקולים הצריכים לעניין זה, ניתן למנות את הכוונה שעמדה מאחורי הפרסום – האם כוונת זדון או שמא כוונה אחרת; את אמונתו הכנה של המפרסם באמיתות הפרסום; את נושא הפרסום ומושאו – האם נסב הפרסום על דמויות ציבוריות ועל סוגיות פוליטיות, אקטואליות או אחרות של ציבור עניין רב בהן; את מידתיות הפרסום – לשונו, סגנונו, נוסחו והיקף התפרסותו, כאשר אלה עומדים אל מול העניין שבו עוסק הפרסום; במקרים מתאימים, נקיטת אמצעים סבירים לבדיקת אמיתות הדעה אף היא שיקול רלבנטי, וכך גם סבירות המסקנה שצמחה מתוך התשתית העובדתית עליה היא מסתמכת. מקצת משיקולים אלה, הצריכים לעניין תום-הלב שבסעיף 15 לחוק, משתקפים בחזקות תום-הלב, הקבועות בסעיף 16 לחוק" (עניין בן גביר, בפסקה 32 לפסק דינו).

באותה פרשה התייחסה גם כבוד השופטת פרוקצ'יה למבחנים לקיומו של תום הלב, בהקשרו

של סעיף 15 לחוק :

"חזקת תום הלב בהיבטה החיובי מחייבת הוכחה כי הפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות" (סעיף 16(א) לחוק). בהיבטה השלילי, קובעת החזקה כי הפוגע נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים שלתכליתם נועדה הגנת הבעת הדעה (סעיף 16(ב)(3) לחוק). תחום הסביר נשקל כעניין נורמטיבי, ונגזר מהשאלה האם קיים מיתאם סביר בין אופי הפרסום הפוגעני על רקע הנסיבות שברקעו, לבין היקף הפגיעה שנגרמה, המצדיק מן הבחינה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

הנורמטיבית-ערכית הכרה בפרישת הגנת תום הלב על האימרות שנאמרו" (שם, בפסקאות 25 ו-26 לפסק דינה. הסוגריים העגולים וההדגשות – במקור).

21. בית-המשפט העליון נתן את דעתו גם לשאלה מהו המבחן הראוי לקיומו של תום לב כשמושא הפרסום הוא דמות ציבורית, כבענייננו. נקבע כי היקף ההגנה, המוענקת במקרה כזה לחופש הביטוי הוא רחב מן הרגיל:

"הגנת תום הלב הנוגעת להבעת דעה על נפגע בתפקיד ציבורי או בקשר לענין ציבורי, מבטאת צורך באיזון מיוחד בין חופש ביטוי להגנה על שמו של אדם במסגרת השיח הציבורי. היקף ההגנה הניתן לאמירה הפוגענית, הנאמרת בגדרו של השיח הציבורי, רחב יותר מזה הניתן לפגיעה המצטמצמת לתחום עולמם של פרטים ביחסיהם ההדדיים. חזקת תום הלב בפרסום לשון הרע במסגרת השיח הציבורי נגזרת מהיחסיות המיוחדת של הערכים הנוגדים, שמעורב בהם יסוד דומיננטי של שיח חברתי. ביישמו את הגנת תום הלב בהקשר זה, יביא בית המשפט בחשבון את מכלול השיקולים הצריכים לענין, ובין היתר, עד כמה הפרסום ברבים, תוך פגיעה בשמו הטוב של הנפגע, היה נחוץ להשגת תועלת ציבורית, והאם התועלת שבפרסום גוברת על הנזק הצפוי לשמו הטוב של הנפגע" (ע"א 89/04 ד"ר נודלמן נ' שרנסקי, בפסקה 29 לפסק דינה של כבוד השופטת פרוקצ'יה (פורסם באתר הרשות השופטת, 4.8.2008)).

22. בפרסום השני קשה לראות כוונה של הנתבע לפגוע בתובעת בזדון. הפרסום הזה לא חרג מגדריה של תשובה להתייחסות, כאמור, במסגרתו של פולמוס ברשת החברתית. ברקע הנסיבות – מתיחות או למצער, תחרות, בין שני ארגוני ההצלה. באיזון הראוי בין זכותה של התובעת לשם טוב לבין זכותו של הנתבע לביטוי חופשי יש לראות את הנתבע כמי, שפעל בתום לב להבעת עמדותיו. כל אלה מצדיקים, לשיטתי, לאפשר לנתבע, ולביטוי שפרסם, לחסות תחת כנפיה של איזו מההגנות שבסעיפים 15(2) ו-15(4) לחוק איסור לשון הרע.

מכל האמור, ראש זה של התביעה – נדחה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

העברת מידע, שהתקבל מגורם מוסמך, אינה לשון הרע

23. שני מרכיבים הם בפרסום השלישי: פרסומה של התשובה, שקיבל הנתבע ממכון התקנים לשאלתו בענייניו של התקן והפירוש, שנתן הנתבע להיעדרו של תקן. החלק הראשון אינו עולה, לדעתי, כדי לשון הרע, כבר לפי ההגדרה שבסעיף הראשון לחוק. הנתבע העביר את תשובתו של הגורם המקצועי, האמון על תקינה בישראל, כמות שהיא. הייתה זו העברה, גרידא, של מידע. הנתבע לא השפיע על תוכנו של המידע הזה. הנתבע לא עיוות את תוכנה של התשובה. גם לגופם של דברים אני מתקשה לראות במה נפגעה דמותה של התובעת משנטען כי היא מצויה בעיצומו של תהליך לקבלת התקן אך תהליך זה טרם הושלם. אינני סבור כי במרכיב זה של הדברים יש איזשהו ממד של ביזוי או של פגיעה בשמה של התובעת. הנתבע העיד: "פניתי למכון התקנים וקיבלתי תשובה ברורה [...]. ההשתלשלות היא מאוד ברורה. פניתי [לגורם במו"א], הוא לא ענה, פניתי למכון התקנים, ענו לי ופרסמתי [בוואטסאפ]" (פרוטוקול, בעמ' 47 מש' 21).

פירושו של המידע שהתקבל – לשון הרע

24. לדאבוני, לא אוכל לקבוע קביעה זהה לגבי המרכיב הנוסף שבפרסום השני, הוא האמירה: "למי שאין תקן ISO 9001 [במקור] להבטחת מידע אסור על פי חוק לשתף איתו מידע רפואי מוגן וגם אסור לו לאגור מידע רפואי". נכון הדבר, שהנתבע טעה במונח שבו נעשה שימוש – ISO במקום IDO, עניין שמפחית את מידת הפגיעה אשר ביטוי זה מסב ואינו תורם להערכת רצינותו של הנתבע עצמו. זאת ועוד, נהיר כי הנתבע אינו בר סמכא בתחום התקינה של ארגוני בריאות. אין הוא גורם מקצועי, שהכול נושאים אליו את עיניהם לקביעתו של קנה המידה לבחינת איכותו של ארגון בריאות כמו במו"א. ועוד, התובעת לא הסבירה מיהם חבריה של קבוצת וואטסאפ, שבה נעשה הפרסום הזה ואף לא מה מספרם. לא הוכחה לפניי ייחודיות מקצועית של חברי הקבוצה או היותה של קבוצה זו פורום מקובל לעסוק בו בשאלות של תקינה ומשמעויותיה.

25. ברם, בכל זאת סבורני כי הדברים שנכתבו הם לשון הרע. הנתבע ייחס לתובעת פעילות מפרת חוק בכל הנוגע לקבלתו של מידע רפואי מוגן ולשמירתו בידיה. מקומם היה לקרוא את טענת הגנתו המיתממת, כאילו הוא לא התכוון אלא לבאר באוזני הקוראים את משמעותו של התקן המדובר, בלי לציין כלל כי ביאור זה נוגע למו"א. לקוראים – עיניים: הדברים נכתבו מיד לאחר התייחסות מפורשת למו"א; לאחר הבאתו של המידע שלפיו אין למו"א תקן כזה ובתשובה מפורשת לשאלה מה משמעותו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

של העדר התקן. אין לנתק, באורח מלאכותי כפי שביקש הנתבע לעשות בהגנתו, את חלקו השני של הביטוי מזה הראשון. קורא סביר אינו יכול להבין את חלקו השני של הביטוי אלא כמייחס לתובעת פעולה שאינה כחוק. מהי זו, אם לא לשון הרע כמשמעה בסעיף הראשון לחוק?

26. תחת שיטען כי הפירוש, שנתן לתשובתו של מכוון התקנים, אינו קשור כלל ל"א" – טענה חסרת שחר, כאמור; ותחת שיטען כי מדובר בזוטי דברים – טענה, העומדת דרך כלל וכך גם כאן, למי שאין בפיו טענה טובה לגופו של ענין, פתוחה הייתה הדרך לפניו של הנתבע להראות כי טרח ובדק מהן משמעויותיו של העדר התקן ולהציג לבית המשפט יסוד למסקנה שכתב. אלא, שהנתבע – מכתב הגנתו ועד לסיכומיו – לא טרח לעשות כן. את התקן המדובר הוא כלל לא הניח לפניו של בית המשפט. הנתבע לא הסביר לבית המשפט את הבסיס למסקנתו כי מי, שאין בידיו תקן כאמור לא רשאי לאגור מידע. הוא לא טרח לבאר לבית המשפט כיצד זה מאפשר חוק מגן דוד אדום עצמו – בסעיף 7ב לו – לגורם זה לאגור מידע וזאת בלי לדרוש ולו במלה את קיומו של תקן ISO 9001. הנתבע אפילו לא טרח להראות לבית המשפט מהן הבדיקות, שהוא עצמו ערך, אם ערך, קודם שכתב את תשובתו וקודם שהגיע למסקנה כי "א" פועלת שלא כחוק. תשובותיו בחקירה הנגדית היו חמקניות ומיאנו לאחוז את השור בקרניו.

27. משאלה הם פני הדברים נהיר כי לא הונחה ולו ראשיתו של בסיס להגנה של אמת הפרסום. יותר מזה, גם הגנתו של סעיף 15 לחוק לא קמה לנתבע, משום שמחדליו כמתואר לעיל אינם יכולים להתיישב עם פעולתו של מי, שנהג בתום לב. אמנם, מאדם מן היישוב אין לדרוש מידה זהה של בדיקה ושל דיוק כפי שנדרש היה, למשל, מעיתונאי או מגורם האמון על תחום הבריאות. אולם אין פירוש הדברים כי חובתו של סעיף 15(2) פוטרת את הנתבע להניח בסיס מספק לדברים שכתב. בייחוד נכונים הדברים משום שהדברים הנחרצים נוסחו כעובדה ולא כהבעה של דעה וזאת, כאמור, בלי שהנתבע עשה את המעט הדרוש לתמיכה בעובדה שפרסם.

לפיכך איני רואה מנוס מן המסקנה כי על אף, שחלקו הראשון של הביטוי השלישי אינו לשון הרע, הרי שהביטוי בכללותו, לפי התוספת במרכיבו השני, מקים יסוד לחייב את הנתבע בעוולה של לשון הרע.

הפרסום הראשון – חורג מביקורת לגיטימית

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

28. את הדברים, שכתב הנתבע בפרסום הראשון, מצאתי קולעים להגדרתה של לשון הרע כמובנה בסעיף 1 לחוק. הביטויים: "חינוך לרוע כבר מגיל כזה [...]" גוף דורסני שלא מפחד לאיים על האזרח הפשוט כאחרון משפחות העבריינים. גוף שמעלים מפני הציבור כל מידע אפשרי בכדי להסתיר את רווחיותו הפוליטיים והכלכליים" הם ביטויים של לשון הרע כלפי התובעת. הצגתה של התובעת כמי שמחנכת לרוע את הנוער, המבקש להציל חיים בבואו להתנדב בשורותיה וכמי שמטילה אימה בדומה ל"משפחת עבריינים", אינה סבירה, כל עיקר. אין צורך להכביר מלים על הדימוי השלילי, הרווח בציבור, של קבוצות עברייניות, המכונות "משפחות" והמטילות את חתתן על אזרחים תמימים ושומרי חוק. הצגתה של התובעת כקבוצה כזו; ייחוסם לה של מעשי עבירה ואיומים; הצגתם של התכנים הנלמדים בקורסים שלה כ"חינוך לרוע" – כל אלה מכפישים את שמה בקרב הבריות.

29. גם להגנה על חופש הביטוי – גבולות. יש להבחין היטב בין דעה, חריפה ולא מקובלת ככל שתהא לבין טענות, שכל מטרתן היא להכפיש ולרמוס את השם הטוב. הדברים שכתב הנתבע לא כוונו לבקר עשייה או מחדל של מ"א. הם לא נכתבו כחלק משיח דעות, הבוחן את מידת היותה של מ"א "ארגון פשיעה" ומבטא את אחת הדעות בנושא זה. קורא סביר, גם אם אינו מסיק מן הדברים כי מ"א היא ארגון פשיעה, קורא אותם כפוגעים בשם הטוב. באיזון בין ערכים, שמכנס תחתיו הסעיף הראשון לחוק איסור לשון הרע, גוברת בנסיבות הללו ידה של הזכות לשם טוב. יש, לדעתי, כל צידוק לקבוע כי מה שנכתב הוא לשון הרע במשמעותה הנדרשת בפתחו של החוק.

30. נכון הדבר כי הנתבע ביקש להביע את מורת רוחו מן הרשומה המזלזלת, שפרסמה הקטינה באינסטגרם ונחזתה בעיניו לועגת לאיחוד והצלחה. נכון הדבר שהוא התרעם למחשבה כי התכנים, הנלמדים בקורסי המתנדבים של מ"א, מציגים באור שלילי את הארגון המתחרה. עובדה היא כי התובעת עצמה הכירה בקושי שבאותה כרזה ופעלה להסרתה של הרשומה מהאינסטגרם. כפי שהוסיף והסביר בדיון לפני נציגה המלומד של מ"א, מגן אורן בלושטיין: "היה חשוב [לנו כמ"א] גם להעביר את המסר [לבני הנוער] שאנחנו לא מוכנים לקבל דברים כאלה" (פרוטוקול, בעמ' 33, ש' 31).

עם זאת, אינני סבור כי הנתבע פעל בתום לב כשפרסם את הרשומה בפייסבוק. תוכנה של הרשומה ונסיבות פרסומה לא קלעו לדרישות, שהותוו בפסיקה המובאת לעיל, להכרה בתום לבו של מפרסם. הנתבע לא טרח לפנות למי מאנשיה של התובעת על מנת להלין על הפרסום הנגדי. אביא מחקירתו הנגדית:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

"בא כוח התובעת: לא פנית למד"א לקבל את התייחסותה. נכון?
 הנתבע: לפוסט הזה ספציפית לא פנית כי אני חסום,
 אז לא היה לי למי לפנות.
 בא כוח התובעת: תאשר לי שלא פנית וביקשת את התייחסות
 הקטינה שפרסמה את [ה]פוסט לתצהיר טרם
 הפרסום.
 הנתבע: לא [פנית?]" (פרוטוקול, בעמ' 39, ש' 28
 ובעמ' 40, ש' 2-13).

הנתבע אף לא כיחד כי הייתה זו תקופה ארוכה, שהוא לא לקח חלק בקורסים ואותם מעבירה
 התובעת. הוא לא הכחיש כי לא הכיר את התכנים, שנלמדו בקורסים אלה בתקופה הרלוונטית:

"בא כוח התובעת: תאשר לי בבקשה שלא עברת קורס במד"א
 לכל הפחות, נגיד [ב-] 5 השנים האחרונות.
 הנתבע: את קורס העזרה הראשונה הראשון בחיים
 שלי עשיתי במד"א כולל את קורס החובשים,
 ולאחר שמד"א גרע אותי כי הסכמתי להתנדב
 באיחוד הצלה, המשכתי את הכשירות
 המבצעית שלי שהיא פעם בשנה באיחוד
 הצלה" (שם, בעמ' 42, ש' 28-32).

31. תחת פנייה לתובעת בחר הנתבע להלין על הרשומה שבאינטסטרם בפרסומם של דברי לשון
 הרע על התובעת. הוא מצא מקום להשתלח בתכנים הלימודיים של התובעת, באופן שנועד להשחיר
 את שמה, על אף שלא הייתה לו היכרות מספקת עם אותם תכנים. זאת ועוד, לא התקיימה הלימה בין
 תוכנה של אותה רשומה באינטסטרם, לעגנית ככל שהייתה, לבין דבריו של הנתבע וניסיונו לייחס
 לתובעת התנהלות כשל ארגון עברייני, לא פחות.

32. אף בהתחשב במעמדה הציבורי של מד"א חרגו הדברים הללו מגדריה של הבעת דעה
 לגיטימית. אמנם התובעת היא תאגיד ציבורי, הנמצא בלב העשייה ובלב השיח, אך אין זה מתיר
 הכפשה של שמה ללא כל רסן. בעניין נודלמן, שכבר הוזכר, נפסקו גם הדברים הבאים:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

"גם איש ציבור החושף עצמו למערבולת החיים הציבוריים ומסכים בכך לקבל על עצמו מידה מסוימת של נטל חשיפה וביקורת ציבורית, אינו הופך בכך את שמו הטוב ואת כבודו האנושי להפקר. איש הציבור לא הסכים בנטילת תפקיד ציבורי להפקיר לחלוטין את כבודו האישי, והחוק, באיזונים שיצר, מגן גם על בעל תפקיד ציבורי לבל יהפוך שמו הטוב למרמס בכפוף למתן משקל ראוי לחופש הביטוי כערך ציבורי בעל חשיבות. החוק לא התיר בכל מצב מעשי השמצה והשתלחות באנשי ציבור בשם חופש הביטוי, ולא היקנה הגנה לפוגע גם אם הביטוי הוא הבעת דעה על איש ציבור, בנסיבות בהן לא נתקיים בפוגע יסוד של תום לב" (ע"א 89/04 הנ"ל, בפסקה 32 לפסק דינה של כבוד השופטת פרוקצ'יה).

קביעתי היא כי היסוד של תום הלב אינו מתקיים בפרסום הראשון ולפיכך אין הנתבע זכאי להגנתו של סעיף 15 לחוק. אני מוצא את הנתבע אחראי בלשון הרע כלפי התובעת גם בגין פרסום זה. אטכס, אפוא, את האמור עד כה: מתוך שלושת הפרסומים, נושא התובענה, נמצא שבגין הפרסום הראשון ובגין חלקו השני של הפרסום השלישי יש מקום לחייב את הנתבע בעוולה של לשון הרע. הפרסום השני וחלקו הראשון של הפרסום השלישי אינם לשון הרע.

הסעד

33. איני מקבל את התזה, שהציג הנתבע ולפיה לא ניתן לפצות את התובעת במסלול שללא הוכחתו של נזק בהיותה תאגיד שלא למטרות רווח. לדבר זה אין כל אחיזה בחוק. אין הוא עולה בקנה אחד עם תכליתו של סעיף 7א(ב) לחוק וקובע: "במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק". פיצוי מכוחו של סעיף 7א נועד "להרתיע מוציאי לשון הרע בדרך של קביעת סנקציה של פיצוי", שניתן להפעילה גם ללא הוכחת נזק מיוחד או נזק כללי" (עניין נודלמן, בפסקה 45). פיצוי בגין פגיעה בשם הטוב אינו "פעילות כלכלית", שנועדה להפיק לנפגע רווח או הכנסה, אלא מנגנון שנועד להשיב את המצב לקדמותו, בדומה לפיצוי בגינן של עוולות נזיקיות אחרות. בעצם הזכאות לפיצוי אין אפוא כל קשר למיהותו של הנפגע ולשאלה אם פעל בכוונת רווח או שלא. כך, למשל, קבע בית המשפט העליון

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

כי מפלגה, המוגבלת מכוחו של חוק המפלגות, התשנ"ב-1992 מלקיים פעילות עסקית-כלכלית, זכאית לפיצוי בגין עוולה של לשון הרע:

"מושכלות יסוד הם כי תביעת פיצוי בגין עוולה נזיקית אינה בבחינת פעילות כלכלית שנועדה להפקת הכנסה אלא מנגנון להטבת נזק שנגרם עקב ביצוע העוולה בדרך של השבת המצב לקדמותו. כך הדין לגבי פרט, וכך הדין לגבי מפלגה. מפלגה המחזיקה בנכס במסגרת הוראות סעיף 21(ג)(1) לחוק המפלגות, תהא זכאית לתבוע בנזיקין את מי שפגע באותו נכס, וגרם נזק לבעליו, כשם שהיא זכאית לבטח את הנכס מפני מעשה נזיקין, ולתבוע את תגמולי הביטוח בהתקיים מקרה הביטוח. ואם כך הוא לגבי נכס פיזי, כך הוא גם בפגיעה בשמה הטוב של המפלגה, שהוא נכס המוניטין שהיא נושאת עימה. ואכן, בהגדרת 'נזק' בפקודת הנזיקין, נכללת גם פגיעה בשם טוב בצד נזקים לגוף ולרכוש המפורטים שם. זכות תביעה על פגיעה בשם טוב נתונה גם לתאגיד על פי הוראות סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, ולפיכך זכאית המפלגה להיפרע את נזקיה ממעוול שפגע במוניטין שלה, ממש כשם שתוכל להיפרע על נזקים שנגרמו לנכסיה הרכושיים" (שם, בפסקה 49).

34. החיוב באחריות בלשון הרע והקביעה שגם תאגיד, שפעילותו איננה למטרות רווח זכאי לפיצוי, מוליכים לנדבך השלישי של הניתוח הנדרש – שיעורו של הפיצוי. מצאתי, בעניין הזה, טעמים להקל בשיעורו של הפיצוי ואדבר בהם עתה. טעמי נחלקים לשניים: האופן, שבו בחרה מד"א להניח לפניו של בית המשפט את תביעתה נגד הנתבע ואודה כי התקשיתי להשלים עמו; ועניינים שבנסיבותיו הפרטניות של המקרה.

35. אתחיל מן הסוף והוא גם הקל: נסיבות-המקרה. הפרסום הראשון היה אמנם חריף בלשונו. עם זאת, הנתבע הסיר אותו מיד לאחר פנייתה של נציגת התובעת ובסמוך לפרסומו. לפרסום הזה קדמה רשומה ברשת החברתית, שיש חשש כי בעצמה הייתה פוגענית כלפי איחוד והצלה. אופיו ה"תגובתי" של הפרסום, ונבע מכעסו של הנתבע, מניח יסוד להערכה כי אלמלא אותה רשומה, שעליה הגיב הנתבע, הוא לא היה מבקש, ביוזמתו ובמזיד, לפרסם את הפרסום הפוגעני הזה. הפרסום, כך נהיר, נולד על רקע מתיחות קיימת, מתמשכת, בין שני ארגוני ההצלה. כמו כן, התובעת לא הניחה לפני –

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

אף בלי לדרוש ממנה הוכחה של הנזק – כל נתון שהוא לגבי מידת החשיפה שלה זכה הפרסום הזה או לגבי השפעתו על שמה.

36. הפרסום השני וחלקו הראשון של הפרסום השלישי לא היו, כפי שקבעתי, לשון הרע. עניין זה מקהה חלק מעוקצה של התביעה ובהתאם של הדרישה לתשלום פיצוי. החלק השני של הפרסום השלישי היה חמור במובן זה שיוחסה בו ל"מ"א פעילות, שאינה כדין. מנגד, כפי שכבר צוין, הנתבע איננו בר-סמכא בענייני תקינה של ארגוני בריאות וגם האופן שבו נכתבו דבריו, תוך ציון שמו של התקן בצורה שגויה, מפחיתים מעוצמתה של הפגיעה. עיקר נוסף מצוי בכך, שהתובעת לא הסבירה מהי אותה קבוצת וואטסאפ, מאפייניה, תכלית קיומה, מיהם חבריה ומה מספרם.

37. הנה כי כן, על אף שתביעה במסלול שללא הוכחתו של נזק איננה חייבת להוכיח את עצם קיומו של נזק ומקל וחומר את שיעורו, הרי שאין היא יכולה לצאת פטורה באי הצבעה על עצם קיומה של פגיעה בעקבות השמעתה של לשון הרע. אם הגיע בית המשפט למסקנה כי ספק אם פגיעה ממשית אכן אירעה, יש בדבר להשפיע באופן ישיר על שיעורו של פיצוי שראוי לפסוק במסלול זה. וכאן בא אני אל מה שהיא, בעיני, הסוגיה הכבדה יותר: זולת הצבעה על כך, שחלק מן הפרסומים היה לשון הרע, לא התייחסה התובעת כל צורכה לעצם הפגיעה בה ובמעמדה כתוצאה מן הדברים שפורסמו.

שיעורו של הסעד הנתבע – לא פחות מ-150 אלף שקלים; פערי הכוחות הממשיים שבין התובעת – תאגיד סטטוטורי, שהוא היחיד אשר המחוקק מצא מקום לייחד לו מסגרת משלו – לבין הנתבע, אדם מן היישוב המתנדב בשורותיו של ארגון הצלה פרטי; וגם האופן, שבו הרשתה לעצמה, לפרקים, התובעת להתנהל לאורכו של ההליך (ראו, בכלל זה, את החלטתי מיום 16.12.2020) אינם מאפשרים לחמוק מן הרושם כי להגשתה של התובענה נלוו מרכיבים של כוחנות ואתיר לעצמי לומר: אף של דורסנות. בית-המשפט מצא את עצמו תוהה, פעם אחר פעם, בשקלול התמונה המשפטית, על כלל היבטיה ומתוך שחזקה על בעל דין כי תביעה שהגיש לא ביקשה לקדם אינטרסים זרים להליך השיפוטי, כלום היה מקום להגיש את התובענה לכתחילה וכלום על הגשה שכזו תהא תקומתה, אף תפארתה, של התובעת. את הקושי הזה הציג בית המשפט לצדדים בשני דיונים של קדם משפט:

”נדמה לי שעלול להיות קושי בתביעה ואני את הקושי הזה מבלי שהחלטתי וגיבשתי עמדה אני מוצא לנכון לשתף. האם גוף כמו מד"א לא צריך להיות חשוף לביקורת או לדעות, שאפילו לא נעימות? שאלתי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

עצמי, האם מי שיקרא את מה שכתב הנתבע יקבל [את דבריו] כדעה או [כ]מסקנה?" (פרוטוקול, בעמ' 2, ש' 32-33; עמ' 3, ש' 5-6).

ושוב, במקובץ:

"בכל הנוגע לתובעת יש שלוש שאלות שאני מוצא מקום לשאול, מבלי שהחלטתי בתובענה לגופה. ראשית כל, האם כל אחד משלושת הפרסומים הנדונים אכן עונה על היסודות של 'לשון הרע'? הייתי שוקל את השאלה אילו הייתי התובעת. הסוגיה השנייה מתייחסת לסכום התובענה לפי קנה המידה שנקבע בפסיקת בית המשפט. [שלישית], האם יש בתביעה של התובעת איזה שהם מאפיינים של השתקה? משום שבסופו של יום, לכל הפחות במה שנוגע לתובעת – ארגון ציבורי בעל משמעות ומעמד, שאני די משוכנע שאיש לא היה רוצה לייחס לו מאפייני השתקה, אילו נשמעה הצעתו של בית המשפט, את כל המרכיבים הללו הייתה התובעת שוקלת" (שס, בעמ' 10, ש' 15-27).

38. גם אם לא מצאתי כי בתובענה זו מתקיימים כלל המאפיינים, העלולים להביא לסיווגה כ"תביעת השתקה" ואפילו שנמצא, כאמור לעיל, כי בחלק מפרסומיו חטא הנתבע בלשון הרע על התובעת, הרי שאינני משוכנע כי, הן כעניין של כוונה והן מבחינת התוצאה, לא תעמיד התביעה את אותו "אפקט מצנן", שמפניו חוששת הפסיקה. לכאן עשויים להיות יפים, בכל הכבוד, דברים שכתבה כבוד השופטת דפנה ברק-ארז, לאמור:

"שיקול מדיניות נוסף שעלינו לשוות לנגד עינינו נוגע לחשש שהגשת תביעת לשון הרע תשמש, לעתים, לא רק ככלי לגיטימי להגנה על שמו הטוב של אדם, אלא כאמצעי להרתעה לא לגיטימית מפני השמעת ביקורת או מפני חשיפת האמת. חשש זה גובר כאשר מי שמגיש את התביעה הוא בעל נגישות קלה יחסית לשירותים משפטיים, בעוד שבעבור מי שהתביעה מוגשת נגדו כרוך ניהול ההתדיינות בקושי, באופן שעשוי להרתיע מפני עמידה על זכויות לגיטימיות. כחלק מהדיון בעקרונות החלים על תביעות לשון הרע המוגשות צריך להביא גם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

אפשרות זו בחשבון ולא להקל בה ראש. חשוב שבית המשפט ייתן את דעתו, בכל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו, לשאלה האם תביעת לשון הרע שבפניו היא תביעה שמטרתה היא אך הגנה על השם הטוב או גם אמצעי להרתעה ולהפחדה מצדו של מי שיש לו נגישות עדיפה למשאבי משפט" (ע"א 7426/14 פלונית נ' עו"ד דניאל, בפסקה השביעית לפסק-דינה (פורסם באתר הרשות השופטת, 14.3.2016)).

לחשש האמור יש השלכה גם על שיעורו של פיצוי, הנפסק במקרה שבו נמצא כי הושמעה לשון הרע, בייחוד כשהנפגע הוא איש ציבור. על כך עמד בית המשפט העליון בעניין נודלמן הנזכר:

"החשש לאפקט 'מצנן' של חופש הביטוי עקב התחשבות מיוחדת בפגיעתו של איש הציבור בולט במיוחד במישור הסעדים, שכן, כנטען, אנשים מן הציבור נרתעים מביקורת חופשית כנגד אנשי ציבור מחשש מפני הסעדים שעלולים להיות מושטים עליהם, ולא מחשש מפני עצם הטלת האחריות עליהם בעוולות לשון הרע. סיכון ממשי להטלת פיצויים בשיעור גבוה עשוי להוביל את המבקרים, ובכלל זה גופי תקשורת, לזהירות יתר בתחום הביקורת על אנשי ציבור, וקיים חשש כי זהירות זו תרתיע גם במקרים בהם הביקורת על איש הציבור היא חשובה וראויה. נדרש, אפוא, איזון זהיר בהיקף הפיצויים המושגת על הגורם המפרסם לשון הרע כנגד איש ציבור שיש בו יסוד מרתיע מפני פרסום בלתי אחראי מחד, אך שאין בו כדי לבלום ביקורת ציבורית, שהיא סם חיים להליך הדמוקרטי" (ע"א 89/04 הנ"ל, בפסקה 61 לפסק דינה של כבוד השופטת פרוקצ'יה).

39. מקל וחומר הוא, שלא היה צידוק לתבוע את הסכום המירבי, הנקוב בסעיף 7א לחוק איסור לשון הרע. הוראה זו, שגינו ושכנו ושנינו, נוקבת "תקרה" של סכום, שאותו רשאי בית המשפט לפסוק לנפגע. שיעורו של הסכום הנפסק הוא עניין לשיקול דעתו של בית-המשפט. התקרה אינה יכולה להיות, מעשה שגרה, נקודת המוצא לתביעה. שמורה היא לאותם מקרים, המשקפים את הנסיבות החמורות ביותר העולות על הדעת בהוצאתה של לשון הרע. עמדתי על כך בהרחבה, בפרשה אחרת:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

"דעת לנבון נקל כי הוראתו של סעיף 7א קובעת תקרה, ולא רצפה, לסכמו האפשרי של פיצוי ללא הוכחה של נזק. לאמור, אותו 'רף תחתון' אין פירושו כי בפסיקתו של פיצוי ללא הוכחה של נזק חייב בית-המשפט להעמיד את הנקודה הנמוכה ביותר של פיצוי אפשרי על הסכומים שבחוק. אלא, במקום שבו פנה תובע להוכחתו של נזק (כללי או מיוחד, כמשמעותם של מונחים אלה בדיני-הנזיקין) והדבר עלה בידו, מוסמך בית-המשפט-גם-מוסמך לפסוק פיצוי, העולה על הסכומים הנקובים בסעיף 7א" (ת"א (תל אביב-יפו) 18-11-26644 ע"ד אליגולא נ' זגי, בפסקה 18 לפסק דיני (פורסם במאגרים 4.2.2021). ההדגשות והסוגריים העגולים הם במקור).

אחרת שבים הדברים אל כיסו של תובע, אפילו אם זכה בתביעתו. פער ממשי בין סכום שנתבע לבין הסכום, שיש מקום לפסוק, עלול להצדיק גריעה מסכומה של הזכייה. כמו מאליו משמיע הוא, עוד, כי נדרשה העמדתה של הגנה יקרה מדי וכי שולמה אגרה בסכום, שאין מקום להניחו במלואו לפתחו של הנתבע. גם על כך כתבתי במקובץ להלן:

"פסיקתן של הערכאות – של בית-המשפט העליון וכן של בית-המשפט המחוזי בתל אביב בשורה של פרשות – אינה מאפשרת להתעלם מן הפער העמוק בין סכומה של התובענה, לבין סכומה הראוי של זכייה. הפער הזה משמיע כי, על כורחו ושלא בצדק, נאלץ הנתבע להעמיד מפניה של תובענה זו, אפילו שהיא נמצאה מוצדקת מבחינת-העילה, הגנה יקרה מן הנדרש. העיקרון, הקושר בין מחירו של הייצוג בהגנה מפניה של תביעה, לבין סכומה של התביעה, הוא יסוד מיסודותיו של הדין האזרחי. נתבע, שמצא עצמו מתגונן מפניה של תביעה אשר סכומה מופרז ושהתובע זכה בה אך במקצתו, הוציא הוצאות בִּיתר. את אלו, לפי הפסיקה, יש להניח לפתחו של התובע-המפריז. לא אוכל, בהתאם, לחייב את הנתבע לשפות את התובעים במלואו של סכום-האגרה ששילמו אלא עד לסכום, שהיה משולם אלמלא ההפרזה. [כל] זאת, הן משום שאין זה צודק כי נתבע ישלם את מחירה של ההפרזה והן משום החובה להעמיד תמריץ שלילי מפני 'ניפוחן' – צר לי על המונח הבוטה,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

אך לדאבוני הוא משקף היטב את המציאות – של תביעות, בייחוד תביעות בלשון-הרע ללא הוכחתו של נזק, שההפרזה בסכומיהן הפכה, זה מכבר ובהשאלה מתחום אחר, ל'מכת-מדינה'" (שם, בפסקאות 25-24 לפסק דיני).

אשוב ואפנה לעיקר הפסיקה בנדון וכוונתי היא לע"א 164/54 היועץ המשפטי לממשלת ישראל נ' לבני, פ"ד ט 1107, 1117 (1955); ע"א 419/80 הולנדר ושות' בע"מ נ' הוד אווז בע"מ, פ"ד לו(4) 433, 436 (1982); ע"א 4494/97 סלאח נ' סלאח, בפסקה העשירית (פורסם באתר הרשות השופטת, 4.1.2000); ע"א (מחוזי תל אביב) 2384/01 פלש נ' צימרינג, בפסקה השמינית לפסק-דינם של כבוד סגני הנשיא יוסף גולדברג ורות שטרנברג אליעזר ושל כבוד השופט עוזי פוגלמן (פורסם במאגרים, 29.8.2004); ע"א (מחוזי תל אביב) 1815/08 עו"ד וינוגרד נ' שלמה רשת מוסכים ושרותי דרך בע"מ, בפסקה השלישית לפסק דינו של כבוד השופט ישעיהו שנלר (פורסם במאגרים, 25.10.2009) ות"א (מחוזי תל אביב) 14264-11-14 כנפו נ' גינזבורסקי, בפסקה התשיעית לפסק-דינה של כבוד השופטת אביגיל כהן (פורסם במאגרים, 4.1.2018).

הסכום, שתבעה התובעת, הוא מופרז. אין הוא מתיישב עם קנה המידה, שנתגבש בפסיקתן המצטברת של ערכאות בכל הנוגע לפיצוי בגין רשומה בפייסבוק ובגין מסרון ביישומון של מסרים מידיים. ראוי, לענייניו של קנה המידה הזה, את ההכרעות ברע"א 3086/17 בודהנה נ' מרקוס (כבוד השופט יצחק עמית) (פורסמה באתר הרשות השופטת, 18.5.2017); רע"א 6592/19 קליגמן נ' באסקטר הפטר (כבוד השופטת דפנה ברק-ארז) (פורסמה באתר הרשות השופטת, 18.11.2019); ת"א (מחוזי תל אביב) 1319-08-13 קנואר נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ (כבוד השופטת יהודית שבח) (פורסם במאגרים, 18.4.2016); ת"א (מחוזי תל אביב-יפו) 14264-11-14 כנפו הנ"ל (כבוד השופטת אביגיל כהן); ע"א (מחוזי תל אביב) 36859-11-18 בוזגלו נ' פשצקי (כבוד השופטת אביגיל כהן) (פורסם במאגרים, 13.2.2019); ע"א (מחוזי חיפה) 67940-05-20 פומרנץ נ' ברבי, הרכב בראשותו של כבוד השופט (העמית) יגאל גריל (פורסם במאגרים, 6.8.2020) ות"א (שלום תל אביב-יפו) 39556-08-18 ברנד נ' אירוס, בפסקה 11 לפסק-דיני, על מכלול ההפניות שם (פורסם במאגרים, 5.10.2020).

התוצאה

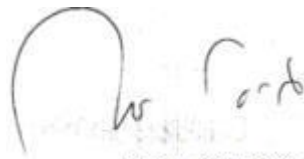
בית משפט השלום בתל אביב - יפו

3 בספטמבר 2022

ת"א 54910-09-19 מגן דוד אדום בישראל נ' מזרחי

40. המכלול האמור מוליכני להעמיד את סכומי של הפיצוי, שאותו אני מחייב את הנתבע לשלם לתובעת בגין אותם מרכיבים של לשון הרע בפרסומיו, על סך כולל של 8,000 ש"ח. סכום זה יש לשלם בתוך 15 ימים מיום, שהנתבע קיבל לידיו פסק דין זה. כל צד יישא בהוצאותיו ובשכר טרחתם של עורכי דינו.

ניתן היום, ז' באלול התשפ"ב, 3 בספטמבר 2022, שלא במעמד-הצדדים.

גיא הימון, שופט

